

יום כיפור (2)

עבירות שבין אדם לחבירו

כתוב בפסוק: **"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל הטאתיכם לפני ה' תטהרו"** (ויקרא טז.ל). דרש רבי אלעזר בין עזריה: **"מכל הטאתיכם לפני ה' תטהרו"**, עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חבירו (יומא פה:). כל כך חמור הדין של עבירות שבין אדם לחבירו, שאין מועיל על כך אפילו כוונה לשם שמים. וכמעשה של פנינה שנתכוונה להציק לחנה לשם שמים כדי שתתפלל, ואע"פ כן נענשה בעונש מר: **"ורבת בנים אומללה"** כל בן שילדה חנה היתה קוברת פנינה שנים. ואין זה תורת עונש בלבד, אלא שהדבר כמכניס ידו לתוך תנור אש, שאע"פ שכוונתו תהיה לטוב ישרף, כן הוא בחטא שבין אדם לחבירו. וכן הוא אף במי שגורם צער לחבירו בלא שיתכוון, לא ימלט מן העונש החמור הבא על בין אדם לחבירו. וכמו שמצינו בגמרא (כתובות סב.) רב רחומי היה רגיל לבוא לביתו כל ערב כיפור. יום אחד היה שקוע בלימודו ולא בא לביתו, והיתה אשתו מצפה שיבוא ואמרה כעת יבוא, כעת יבוא, ולא בא. הלשה דעתה, וירדו דמעות מעיניה, היה רב רחומי יושב בעליה ונשבר הסולם ונהרג. והרי שלא בכוונה נתאחר רב רחומי כי היה שקוע בלימוד, ואף על פי כן מאחר שגרם לאשתו חלישות הדעת נפטר לבית עולמו. אמר הגר"ח **שמולאביץ זצ"ל**: למדים אנו מכאן, כי חומר הדין שעל בין אדם לחבירו אינו עונש בלבד, אלא אש אוכלת הוא, שהרי במקרה דנן נפגעה מן העונש אשתו של רב רחומי יותר מכולם, שאם על איחור קצת הורידה דמעות וחלשה דעתה, כמה סבלה בהגיע לאזניה בשורת איוב כי מת בעלה ולא יבוא עוד לביתו לעולם, ואם כן מדוע נענש רב רחומי במיתה? אלא שלא היה הדבר בתורת עונש, אלא מדרך הטבע, שהטביע הבורא יתברך בעולם שכל הפוגע בחבירו כאילו הפיל עצמו לתוך כבשן האש.

מדוע נקרא היום **"יום כיפורים"**, בלשון רבים, ולא יום כיפור? ותתן לנו את יום הכיפורים הזה מה פשר הלשון **"יום כיפורים"**, בלשון רבים, ולא **"יום כיפור"**, כמו שנקרא יום סליחה, יום מחילה? ה"דרכי משה" פירש (סימן תרכא), שזה מפני שהוא כפרה לחיים ולמתים, והקשה הבעל **"ישועות יעקב"**: לרבנן הסוברים שיום הכיפורים אינו מכפר בלא תשובה, כמה יכפרו נפשות המתים, והלא הם אינם יכולים לעשות תשובה, ומה יועיל להם יום הכיפורים ללא תשובה? והוא מבאר באופן נפלא: הלא רוב בני האדם הולכים לעולמם באמצע השנה ורק אחד מאלף מת במוצאי יום

הכיפורים, ואם כן מה יכפר על העוונות שבין יום הכיפורים ליום המיתה, הלא על כך לא כיפר יום הכיפורים שקדם לעוונות אלו? אלא, זו הכוונה שיום הכיפורים הוא כפרה גם למתים, כלומר: לאותם מתים שמתו בשנה החולפת, על העוונות שעשו ממוצאי יוה"כ עד יום מותם, כי מה שבדרך כלל יוה"כ אינו מכפר בלי תשובה הוא משום שכיון שעשרת ימים אלו מסוגלים לתשובה, ואם ליבו לב אכן ואינו שב בתשובה, אין ראוי שיום הכיפורים יכפר עליו, אבל מי שמת באמצע השנה, ולא הספיק לשוב, אזי עצם היום מכפר עליו!

ספר כמוצא שלל רב "ימים נוראים"

מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים

כפרת יו"כ אינה מכח מעשינו, אלא **"עיצומו של יום"** **"שביתה"** מאכילה ושתייה המביא לעליה רוחנית

לא היו ימים טובים לישראל... וכיום הכיפורים... משום דאית ביה סליחה ומחילה (תענית ל:). יום כיפור הוא יום מיוחד במינו, יום של תפילה ושל תשובה, יום כפרת ומחילת עוונותיהם של ישראל. עצם הצום של יום כיפור שונה מכל שאר הצומות. כל הצומות הם ימים של עינוי ותשובה מחמת זכרון הימים והמאורעות העצובים שהתרחשו בהם, ואילו יום כיפור הוא יום **"שבת שבתון"** (ויקרא טז.לא) יום שבו אנו **"שובתים"** מאכילה ושתייה. שמשמעותה של שביתה זו אינה מחמת צער. כשם שהשביתה ממלאכה בשבת אינה שביתה של צער, אלא משום שביום זה האדם מתעסק בדברים נעלים וגבוהים יותר מאשר העבודה בשדה, ושביתה זו מביאים לידי אושר נשגב הרבה יותר, כך גם ביום כיפור האדם **"שובת"** מאכילה ושתייה, ו"שביתה" זו מרוממת אותו לרמה רוחנית גבוהה הרבה יותר.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטואתיכם לפני ה' תטהרו.

המהר"ש מבעלז זצ"ל היה דורש פסוק זה: **"כי ביום הזה יכפר"**, עיצומו של יום הכיפורים מכפר אבל **"עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם"**, כי יום הכיפורים מכפר רק לשבים, ואינו מכפר לשאינם שבים.

ומתוך האור "ימים נוראים עשרת ימי תשובה, יום כיפור"

על האדם לעשות מה שנצטווה ותו לא

ביום כיפור קוראים פרשת אחרי מות שני בני אהרן. לימוד נפלא למדים אנו מפרשה זו. מה היתה חטאם של נדב ואביהוא, כתוב בפסוק: **"ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהם אש וישימו עליה קטורת ויקרבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם, ותצא אש**

מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה' (ויקרא י, א-ב). כתוב ב"תורת כהנים": כיון שראו בני אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדו שכניה לישראל, אמר לו נדב לאביהוא, וכי יש לך אדם שמבשל תשביל בלא אש, מיד נטלו אש זרה ונכנסו לבית קודש הקודשים. הקשה החפץ חיים: הלא שאלו אחד לשני: וכי יש לך אדם שמבשל תשביל לרבו בלא אש, ומטרתם היתה לגרום שתבוא אש ותאכל את העולה והחלבים על המזבח החיצון, מדוע אם כן נכנסו לקודש הקודשים להקטיר קטורת אשר לא ציוה ה' אלא ביאר, נדב ואביהוא חשבו שעל ידי שיכניסו קטורת לפני ולפנים כדרך שעושה הכהן הגדול ביום הכיפורים, ימשיכו רצון מאת ה' להשרות השכינה בישראל ולהוריד אש מן השמים, והתחכמו בהמצאה חדשה להשראת השכינה אשר לא נצטוו על זה. וזהו שאמרה הכתוב: אשר לא ציוה אותם, ומשה רבינו אמר "זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו ויראה אליכם כבוד ה'" ואין צריכים לעצה אחרת. לקח נפלא למדנו מכאן, מיתת נדב ואביהוא, הגדולים ממשה ואהרן, היתה על שהתחכמו לעשות המצאות חדשות אשר לא ציוה ה'. על האדם לעשות מה שנצטווה ותו לא.

ספר אוצרות התורה "אלול ר"ה יום כיפור"

כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם

נאמר בפסוק: "כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח, ג). פירוש הפסוק, כשאדם אוכל פרוסת לחם, לא הלחם הוא המחיה אותו, אלא "מוצא פי ה'", אשר על ידו בא הלחם לעולם, הוא אשר מחייה אותו. כך מקובל מפי הקדמונים שזה השורש של כל האכילה ושתייה. הקב"ה משפיע שפע לעולם, ואנו מקבלים את השפע מהקב"ה דרך האכילה והשתייה. ביום כיפור, יום שאנו שובתים מאכילה ושתייה, אין אנו מקבלים את השפע מהקב"ה דרך האכילה והשתייה, אלא ישירות מהקב"ה. הקדמונים מביאים שביום כיפור ישנם חמשה עינויים וכנגדם חמש תפילות, וכמו שבכל יום אנו ניזונים מלחם ומים, ביום זה אנו ניזונים מחמש התפילות, ערבית, שחרית, מוסף, מנחה ונעילה. ולא רק שהנשמה ניזונית מחמש התפילות, אלא גם הגוף עצמו נהנה וניזון, בדיוק כמו שהוא נהנה מאכילת לחם ושתיית מים.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל

ידועים דברי המשנה ביומא, שעל שני השעירים להיות שוים זה לזה בכל, במראה בקומה ובדמים. בספר "היכל הברכה" הביא לכך רמז נפלא: אותיות המילה "עזאזל" הם ראשי התבות של המילים: "את זה לעומת זה עשה האלוקים", לומר שכל פרט שיש בשעיר העולה לה', צריך שיהיה כנגדו גם בשעיר המשתלח.

ומתוך האור "ימים נוראים עשרת ימי תשובה, יום כיפור"

הלכה: לקבל באמירה בפה תוספת יום הכיפורים כתב השו"ע (או"ח ס"א): אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך להוסיף מחול על הקודש. ובפסקי תשובות (אות א') כתב: וגם לענין שאר ענויים של יוה"כ יש בהם מצוות תוספת מחול על הקודש, וצריך האדם לקבל עליו באמירת בפה מצוות תוספת יוה"כ מחול על הקודש, ולכמה מן הראשונים והפוסקים אם לא קיבל עליו תוספת יוה"כ מדעתו אף שבמציאות שבת מאכילה ומלאכה ושאר ענויים מ"מ לא קיים בזה מצוות תוספת יום הכיפורים.

פתגם: רק כשלאדם יש היכולת להשוות בין שני דברים, הוא יכול לעמוד על טיבם. ספר "אלף פתגם ופתגם"

חקירה: כהן גדול: אינו שייך למשמר מסוים, אינו שייך לאף משמר, או שהוא נחשב מכל משמר ומשמר וכאלו עבד. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה כהן גדול לענין חילוק משמרות) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: יהודי מצומצם

רבי איזיל חרף ניסה להתרים עשיר אחד לדבר צדקה ונענה בלאו תקיף. הציץ רבי איזיל וראה שהעשיר התקין את מכנסיו לפי האופנה שפשטה אז בעולם, דהיינו עם כיסים מוגבהים עד סמוך לחגורה. נענה ואמר לו: הידעת, נתמעט שיעור היהודי שבך. מאי משמע? תמה העשיר. שהרי יהודי אתה רק עד הכיס, וכיוון שנתגבהו הכיסים הרי נצטמצם שיעור היהודי שבך.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קא)

גמר טוב

"מזל טוב לאביו ולאמו של רך הגולד, אריה"

ומירם טיבי שיזכו לגדלו לתורה לחופה

ולמעשים טובים"

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr